

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen oorlogsmonument en vrijheidsboom van Machelen-aan-de-Leie te Zulte

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010 en 7 juli 2010,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Oorlogsmonument WO I en WO II en vrijheidsboom voor de gesneuvelden en burgerlijke slachtoffers van Machelen-aan-de-Leie, gelegen te Zulte (Machelen), Dorpsstraat z.nr. ;

bekend ten kadaster:

Zulte, 3de afdeling, sectie A, perceelnummer zonder, deel van het openbaar domein, met inbegrip van een cirkelvormige zone met een straal van 20 meter rond de vrijheidsboom.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De artistieke waarde wordt als volgt omschreven:

Sterk symbolische en mystiek geladen gedenkteken in witte steen, voorstellende "de verlossing van de geboeide opstandeling" die zich losmaakt uit de materie. Jonge sterke man met gebalde vuisten op de rug veruiterlijken het symbool van het verzet tegen oorlogsgeweld in de uitbeelding van de verkropte woede van een bedwongen opstandeling.

Kenmerkend en typisch stilistisch voor de beeldhouwkunst van Antoon Van Parys is de verbondenheid tussen de figuur en de ruw bewerkte sokkel.

Antoon van Parys (Deinze 1884-Gentbrugge 1968) was leerling van het Gentse Sint-Lucasinstituut en van de Gentse Academie voor Schone Kunsten. Hij leerde beeldhouwen in de ateliers van Mathias Zens en Aloïs De Beule. In zijn beginperiode maakte hij vooral religieuze beelden en grafmonumenten in Groot-Deinze en omstreken. Na WO I werd hij aangezocht om voor de gesneuvelden een herinneringsmonument op te richten. Zo ontstonden de monumenten te Deinze, Lo, Passendale, Woumen, Klerken, Petegem, Vinkt, Astene, Deurle, Kruishoutem, Zedelgem, Sint-Baafs-Vijve, Eke, Dranouter en Machelen.

De historische waarde wordt als volgt omschreven:

Herdenkingsmonument met vrijheidsboom, een Moereseik (*Quercus palustris*), opgericht tussen 1920 en 1925 voor de gesneuvelde dorpelingen en de opgeëisten van Machelen in WO I.

De regio rond Machelen kreeg het tijdens het Bevrijdingsoffensief vooral zwaar te verduren tussen 19 en 31 oktober 1918. De strijd om het dorp was bijzonder hevig. Uiteindelijk slaagden Franse eenheden van het 6de leger en Amerikaanse tanks erin de Duitse weerstand te doorbreken. Het dodental in beide kampen en onder de burgerbevolking was heel hoog.

Later werden op een aparte sokkel marmeren plaketten de namen van de slachtoffers van WO II toegevoegd.

De sociaal-culturele waarde wordt als volgt omschreven:

Als zijnde de materialisatie van het herdenken van een collectief trauma. Beeldhouwer Van Parijs noemde zijn monumenten "vredesmonumenten" als aanklacht ("accuse") tegen elk oorlogsgeweld, met de nadruk op verwoesting, verdriet of verkropte woede.

Achter het beeld staat een vrijheidsboom. Het betreft een mooi ontwikkelde Moereseik (*Quercus palustris*) met een goed ontwikkelde groeivorm. Deze opgaande boom heeft een kruinstraal van 10m en een takvrije stam van 380cm. Als herdenking aan grote gebeurtenissen binnen de geschiedenis van België is de aanplant van vrijheidsbomen een opvallende symbolische daad, die deel uitmaakt van een sterk verspreide volkse traditie.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse

Regering van 23 juni 2006, 5 juli 2009 en 4 december 2009. (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006 en 18 september 2009 en 11 januari 2010)

Brussel, 27-00-2010

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS